

Радован Д. Вукадиновић

Међународно пословно право

општи део

Радован Д. Вукадиновић

Предговор

ОДЈЕЛ 1

ТЕОРИЈСКО-ПРАВНА ОСНОВА МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВА

ГЛАВА 1 ОПШТИ ДЕО

1. Разлика између међународног и националног права

2. Појам и предмет међународног пословног права

2.1. Појам међународног пословног права

2.2. Предмет

3. Појам и предмет међународног привредног права

3.1. Настањак и предмет међународног привредног права

3.2. Предмет

4. Међународно привредно право и међународно привредно право

4.1. Гласило и предмет привредног права

4.2. Међународно привредно право и међународно привредно право

5. Међународно привредно право и међународно привредно право

општи део међународног привредног права

6. Међународно привредно право и међународно привредно право

посебна дејела међународног привредног права

МЕЂУНАРОДНО ПОСЛОВНО ПРАВО

општи део

ОДЈЕЛ 2 ПРАВНА ОСНОВА МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВА

1. Увод

2. Општи принципи међународног права

3. Општи принципи међународног права

4. Општи принципи међународног права

ОДЈЕЛ 3 ПРАВНА ОСНОВА МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВА

1. Општи принципи међународног права

2. Општи принципи међународног права

ГЛАВА ПИТАЊА МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВА

Увод

ОДЈЕЛ 4 ПРАВНА ОСНОВА МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВА

1. Извори међународног права

1.1. Базични извори међународног права

1.2. Извори међународног права

2. Извори међународног права

2.1. Извори међународног права

Крагујевац
2005.

Др Радован Д. Вукадиновић
редовни професор Правног факултета у Крагујевцу

МЕЂУНАРОДНО ПОСЛОВНО ПРАВО - општи део

Рецензенти: Др Мирко Васиљевић, редовни професор
Правног факултета у Београду
Др Ивица Јанковец, редовни професор
Правног факултета у Крагујевцу

Издавач Центар за право Европске уније,
Правног факултета у Крагујевцу

За издавача Проф. др Радован Д. Вукадиновић,
директор Центра за право ЕУ

Дизајн корица Проф. Слободан Штетић

Штампа Беоштампа, Београд

ISBN 86-80765-58-9

Издавач задржава сва права. Није дозвољено да било који део књиге буде снимљен, емитован или репродукован на било који начин, укључујући и фотокопирање, фотографију, магнетни запис, или било који други вид записа, без претходне писмене дозволе Издавача.

Тираж 500 примерака

На основу Одлуке Научно наставног већа Правног факултета у Крагујевцу, број 1282/8-1, од 14. 09. 2005. године, ова књига је одобрена као уџбеник за Међународно привредно право и за Међународно трговинско право.

САДРЖАЈ

Предговор	1
ОДЕЉАК 1.	5
ТЕОРИЈСКО ОДРЕЂЕЊЕ МЕЂУНАРОДНОГ ПОСЛОВНОГ ПРАВА	5
ГЛАВА I ОПШТА ПИТАЊА	5
1. Разлози за изучавање међународног пословног права	5
2. Појам и предмет међународног пословног права	7
2. 1. Појам међународног пословног права	7
2. 2. Предмет	8
3. Појам и предмет међународног економског права	9
3. 1. Настанак и појам међународног економског права	9
3. 2. Предмет	11
4. Међународно пословно право или међународно привредно право	11
4. 1. Гледишта у упоредној теорији	11
4. 2. Међународно привредно право у домаћој теорији	15
5. Међународно економско право као општи део међународног пословног права	18
6. Међународно трговачко право као посебни део међународног пословног права	19
7. Систем међународног пословног права	21
ГЛАВА II МЕСТО МЕЂУНАРОДНОГ ПОСЛОВНОГ ПРАВА У ДОМАЋЕМ ПРАВНОМ СИСТЕМУ	25
ОДСЕК 1. ОДНОС ПРЕМА ГРАНАМА УНУТРАШЊЕГ ПРАВА	25
1. Уопште	25
2. Однос према привредном (пословном) праву	26
3. Однос према облигационом праву	28
4. Однос према управном праву	29
ОДСЕК 2. ОДНОС ПРЕМА ГРАНАМА МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВА	29
1. Однос према међународном приватном праву	29
2. Однос према међународном јавном праву	31
ГЛАВА III ИЗВОРИ МЕЂУНАРОДНОГ ПОСЛОВНОГ ПРАВА	33
Уопште	33
ОДСЕК 1. НАЦИОНАЛНИ И МЕЂУНАРОДНИ ИЗВОРИ	33
1. Извори из националног права	34
1. 1. Подела извора према предмету	34
1. 2. Подела извора према пореклу норми	35
2. Извори права међународног карактера	40
2. 1. Међународни уговори	41

2. 2. Међународни обичаји	45
2. 3. Остали акти међународних организација - soft law	45
ОДСЕК 2. АУТОНОМНИ ИЗВОРИ МЕЂУНАРОДНОГ ПОСЛОВНОГ ПРАВА ИЛИ LEX MERCATORIA	46
1. Појам	46
2. Формуларни уговори и општи услови пословања	49
2. 1. Формуларни уговори	50
2. 2. Општи услови пословања	52
2. 3. Примена формуларних уговора и општих услова пословања	53
2. 4. Правна природа општих услова пословања	54
3. Пословни обичаји	55
3. 1. Подела пословних обичаја	56
3. 2. Обавезност примене добрих пословних обичаја	57
4. Судска и арбитражна пракса	61
ОДСЕК 3. ПРАВО ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ КАО ИЗВОР МЕЂУНАРОДНОГ ПОСЛОВНОГ ПРАВА	61
1. Појам права Европских заједница/Европске уније	61
2. Домашај примене	62
3. Предмет регулисања	63
4. Правна природа и садржина	65
ПОДОДСЕК 1. ИЗВОРИ ПРАВА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ	68
1. Примарни извори	68
1. 1. Уговори о оснивању	68
1. 2. Конвенције између држава чланица	70
1. 3. Међународни споразуми Европских заједница	70
1. 3. 1. Трговински споразуми	71
1. 3. 2. Споразуми о сарадњи	71
1. 3. 3. Споразуми о придруживању	72
1. 3. 4. Споразуми о стабилизацији и придруживању	73
1. 3. 5. Споразум о европском привредном простору	73
2. Секундарни извори	74
2. 1. Комуитарне уредбе	75
2. 2. Упутства	76
2. 3. Одлуке	77
2. 4. Препоруке и мишљења	77
2. 5. Остали секундарни правни акти	78
3. Општа правна начела	78
ПОДОДСЕК 2. НАЧИН ПРИМЕНЕ КОМУНИТАРНОГ ПРАВА У ДРЖАВАМА ЧЛАНИЦАМА И ЊЕГОВ ЗНАЧАЈ ЗА ТРЕЋЕ ДРЖАВЕ НЕЧЛАНИЦЕ	79
1. Обавеза поштовања и примене права Европске уније	79
2. Како право Европске уније постаје део унутрашњег права држава чланица	80
2. 1. Начело директне примене	80
2. 2. Начело директног дејства	81
2. 2. 1. Директно дејство Уговора о оснивању	83
2. 2. 2. Директно дејство споразума са трећим државама	85

2. 2. 3. Директна примена и директно дејство уредби	85
2. 2. 4. Директно дејство упутстава	86
2. 2. 5. Директно дејство одлука	87
ГЛАВА IV ПРАВНО РЕГУЛИСАЊЕ МЕЂУНАРОДНЕ ТРГОВИНЕ	89
Историјат регулисања међународне трговине	
и настанак одговарајућих клаузула	89
ОДСЕК 1. УГОВОРНЕ КЛАУЗУЛЕ (СТАНДАРДИ)	90
1. Клаузула најповлашћеније нације	91
1. 1. Појам и карактеристике	91
1. 2. Ограничења и изузеци	95
1. 3. Посебне врсте изузетака - царинска унија, зона слободне трговине и други облици савремених међународних привредних интеграција	97
2. Клаузула националног третмана	99
3. Клаузула реципроцитета - узајамности	100
4. Клаузула минималног и правичног третмана	101
ОДСЕК 2: НАЧЕЛА У МЕЂУНАРОДНОМ ПОСЛОВНОМ ПРАВУ	101
1. Начело слободе трговине	101
2. Начело слободе саобраћаја	104
2. 1. Слобода саобраћаја воденим путевима	104
2. 2. Слобода саобраћаја на копненим путевима	106
2. 3. Начело слободе саобраћаја ваздушним путевима	107
3. Начело слободе трансфера новца и новчаних вредности	108
4. Начело слободне међународне конкуренције	109
ОДЕЉАК 2. СУБЈЕКТИ МЕЂУНАРОДНОГ ПОСЛОВНОГ ПРАВА	111
Појам и врсте	111
ГЛАВА V. МЕЂУНАРОДНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ КАО СУБЈЕКТИ МЕЂУНАРОДНОГ ПОСЛОВНОГ ПРАВА	111
ОДСЕК 1. ОПШТА РАЗМАТРАЊА	111
2. Настанак међународних организација од значаја за међународно пословно право	112
3. Правни субјективитет међународних организација	114
4. Подела међународних организација које су од значаја за настанак и развој међународног пословног права	114
ОДСЕК 2 МЕЂУНАРОДНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ОД ОПШТЕГ ЗНАЧАЈА	116
ПОДОДСЕК 1. ОПШТИ СПОРАЗУМ О ЦАРИНАМА И ТРГОВИНИ - GATT 1947-1994.	116
1. Настанак	116
2. Правна природа GATT-а	118
3. Циљеви - принципи GATT-а	118
4. Садржина Споразума	119
Први део споразума - Принципи и концесије	119
1. Клаузула најповлашћеније нације	119

2. Листа уговорних концесија	120
3. Дозвољене увозне дажбине	121
Други део Споразума	121
1. Клаузула националног третмана	121
2. Клаузула слободног транзита	123
3. Антидампиншке и компензаторне обавезе	123
3. 1. Забрана продаје по антидампиншким ценама	123
3. 2. Дозвољеност компензаторних дажбина	124
4. Клаузула недискриминације	126
5. Положај државних трговинских предузећа	128
6. Државне мере помоћи привредном развоју	128
7. Ванредне мере на увоз посебних производа	129
8. Општи изузеци	130
Трећи део Споразума	130
1. Примена Споразума у појединим облицима економских интеграција	130
2. Царински преговори	131
2. 1. Кенеди рунда	131
2. 2. Токијска рунда као први покушај реформи	131
Четврти део Споразума	132
ПОДОДСЕК 2 СВЕТСКА ТРГОВИНСКА ОРГАНИЗАЦИЈА	133
1. Уругвајска рунда преговора	133
2. Садржина и карактер Финалног акта	134
Споразум о оснивању мултилатералне трговинске организације - Светске трговинске организације	135
1. Садржина споразума о СТО	135
2. Организација и начин рада	136
3. Основни принципи мултилатералног трговинског система према правилима СТО	137
3. 1. Принцип забране дискриминације	138
3. 2. Принцип слободније трговине	138
3. 3. Принцип предвидивости	139
3. 4. Принцип промовисања конкуренције	139
3. 5. Принцип подстицања развоја и економских реформи	140
4. Однос ГАТТ-а и СТО	140
5. Остали мултилатерални трговински споразуми	142
5. 1. Општи споразум о трговини услугама	142
5. 2. Споразум о трговинским аспектима трговине правима интелектуалне својине (TRIPS)	142
6. Решавање спорова у оквиру СТО	143
7. Будући рад СТО - Доха агенда	146
8. Чланство у СТО	146
9. Однос СР Југославије и ГАТТ-а и СТО	148
ОДСЕК 3. МЕЂУНАРОДНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ	150
Уопште	150
ПОДОДСЕК 1. МЕЂУНАРОДНИ МОНЕТАРНИ ФОНД	151
1. Настанак и органи Фонда	151
2. Извори средстава	152

3. Начин рада и одлучивања	152
4. Задаци	152
5. Чланство	153
6. Послови одржавања стабилних валутних курсева	154
7. Послови позајмљивања - кредитне операције	154
8. Непосредна примена и директно дејство одредби Статута Фонда	155
ГРУПАЦИЈА СВЕТСКЕ БАНКЕ	155
ПОДОДСЕК 2. МЕЂУНАРОДНА БАНКА ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ	156
1. Организација Банке	156
2. Задаци	156
3. Органи	156
4. Начин одлучивања	157
5. Финансијска структура Банке	157
6. Послови Банке	157
6. 1. Послови кредитирања	158
Критеријуми за добијање зајмова	159
Правни инструменти за одобравање зајмова	159
6. 2. Послови конфинансирања -послови	
мобилизаторског и организаторског карактера	160
6. 3. Послови пружања техничке помоћи	161
7. Решавање спорова и меродавно право	161
ПОДОДСЕК 3. МЕЂУНАРОДНА ФИНАНСИЈСКА КОРПОРАЦИЈА	161
1. Оснивање и задаци	161
2. Чланство	162
3. Органи	162
4. Принципи финансирања пројеката	162
ПОДОДСЕК 4. МЕЂУНАРОДНО УДРУЖЕЊЕ ЗА РАЗВОЈ	163
1. Оснивање и задаци	163
2. Чланство и органи	163
ПОДОДСЕК 5. АГЕНЦИЈА ЗА МУЛТИЛАТЕРАЛНО	
ОСИГУРАЊЕ ИНВЕСТИЦИЈА - MIGA	164
1. Оснивање	164
2. Значај	164
3. Правни положај	165
4. Делатност	165
5. Средства и одговорност	166
6. Осигурани ризици	166
7. Појам инвестиција и инвеститора	167
8. Допунске делатности Агенције	168
9. Организација и управљање	168
10. Гласање и представљање	168
ПОДОДСЕК 6. МЕЂУНАРОДНИ ЦЕНТАР ЗА	
РЕШАВАЊЕ ИНВЕСТИЦИОНИХ СПОРОВА	169
1. Оснивање и задаци	169
2. Органи	170
3. Надлежност Центра	170
4. Делокализација Центра	171
5. Независност Центра	171

6. Изузеци од потпуне делокализације	172
ПОДОДСЕК 7. БАНКА ЗА МЕЂУНАРОДНА ПОРАВНАЊА	172
1. Оснивање	172
2. Органи	172
3. Послови Банке	173
ПОДОДСЕК 8. ЕВРОПСКА БАНКА ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ	173
1. Настанак и циљеви	173
2. Чланство и оснивачки капитал	174
3. Органи	175
4. Начин пословања	175
5. Однос према другим финансијским организацијама и институцијама	176
ОДСЕК 4. МЕЂУНАРОДНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ОД ЗНАЧАЈА	
ЗА ПРАВНО РЕГУЛИСАЊЕ МЕЂУНАРОДНЕ ТРГОВИНЕ	176
ПОДОДСЕК 1. ДОПРИНОС ГЕНЕРАЛНЕ СКУПШТИНЕ ОУН	
РАЗВОЈУ МЕЂУНАРОДНОГ ПОСЛОВНОГ ПРАВА	176
ПОДОДСЕК 2. КОМИСИЈА УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА ЗА	
МЕЂУНАРОДНО ТРГОВИНСКО ПРАВО - UNCITRAL	178
1. Оснивање	178
2. Састав и задаци	178
3. Начин рада	179
4. Остварени резултати на пољу унификације	
међународног трговачког права	179
5. Резултати досадашњег рада по појединим областима	180
ПОДОДСЕК 3. МЕЂУНАРОДНИ ИНСТИТУТ ЗА УНИФИКАЦИЈУ	
ПРИВАТНОГ ПРАВА - UNIDROIT	181
1. Оснивање и састав	181
2. Задаци	182
3. Метод рада	182
4. Остварени резултати	182
ПОДОДСЕК 4. КОНФЕРЕНЦИЈА УН ЗА ТРГОВИНУ И РАЗВОЈ - UNCTAD	184
1. Настанак и задаци	184
2. Чланство и органи	184
ПОДОДСЕК 5. МЕЂУНАРОДНА ТРГОВИНСКА КОМОРА - МТК	185
1. Оснивање и састав	185
2. Организација	185
3. Чланство	186
4. Делатност и резултати	186
ПОДОДСЕК 6. РЕГИОНАЛНЕ ЕКОНОМСКЕ КОМИСИЈЕ	188
ЕКОНОМСКА КОМИСИЈА УН ЗА ЕВРОПУ	188
1. Оснивање и задаци	188
2. Организација	188
3. Допринос Комисије стварању правила међународног пословног права	189
ОДСЕК 5. РЕГИОНАЛНЕ ЕКОНОМСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ	189
Историјат идеје о европском уједињењу	189
ПОДОДСЕК 1. ЕВРОПСКА ЗАЈЕДНИЦА	190
1. Циљеви Европске економске заједнице	190

1. 1. Заједничко тржиште као циљ ЕЕЗ	190
1. 2. Унутрашње тржиште као циљ ЕЕЗ	191
1. 3. Монетарна унија као циљ ЕЗ	192
1. 4. Политички циљеви ЕЗ и ЕУ	192
2. Чланство у Европској заједници/Европској унији	193
3. Однос Југославије и државне заједнице СЦГ и Европске заједнице	195
4. Однос Европске уније према осталим трећим државама	196
ПОДОДСЕК 2. ЕВРОПСКА УНИЈА	197
1. Уопште	197
2. Циљеви Европске уније	198
3. Три стуба на којима почива Европска унија	199
4. Однос Европске уније и постојећих Европских заједница	199
5. Органи Европских заједница и Европске уније	200
5. 1. Европски савет	200
5. 2. Савет министара - Савет министара Европске уније	201
5. 3. Европски парламент	202
5. 4. Европска комисија	204
5. 5. Суд правде	205
5. 5. 1. Првостепени суд	207
5. 5. 2. Трибунал ЕУ за службеничке спорове	207
5. 6. Европски суд за рачуноводствену контролу - Финансијски суд	208
6. Остала тела и службе	208
ПОДОДСЕК 3. ЕВРОПСКО УДРУЖЕЊЕ СЛОБОДНЕ ТРГОВИНЕ - ЕФТА	208
1. Оснивање и чланство	208
2. Циљеви	209
3. Инструменти за остваривање циљева Удружења	210
4. Организација	210
5. Односи ЕФТА - Југославија/Државна заједница Србија и Црна Гора	212
ПОДОДСЕК 4. ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКУ САРАДЊУ И РАЗВОЈ	212
1. Настанак	212
2. Организација	214
ПОДОДСЕК 5. СЕВЕРНОАМЕРИЧКА ЗОНА СЛОБОДНЕ ТРГОВИНЕ - НАФТА	214
1. Настанак и циљеви	214
2. Статус НАФТЕ	214
3. Значај НАФТЕ	215
ПОДОДСЕК 6. ОРГАНИЗАЦИЈА ЗЕМАЉА ИЗВОЗНИЦА НАФТЕ - ОПЕС	215
1. Настанак и задаци	215
2. Чланство	216
3. Органи	216
ГЛАВА VI ДРЖАВА КАО СУБЈЕКАТ МЕЋУНАРОДНОГ ПОСЛОВНОГ ПРАВА	217
1. Уопште	217
2. Држава као субјекат општих међународних економских односа	218
3. Држава као субјекат међународних пословних односа - као трговац	219
4. Начело имунитета државе - природа и садржина односа државе са другим лицима	221

4.1. Појам и врсте имунитета	221
4.2. Практични значај питања имунитета страних држава	221
4.3. Изузеци од примене правила о имунитету	224
4.3.1. Добровољно прихватање јурисдикције страног суда	224
4.3.2. Комерцијални послови	225
4.4. Доктрина о радњама	226
5. Иmunитет државе у поступку извршења	227
 ГЛАВА VII ПРИВРЕДНА ДРУШТВА И ФИЗИЧКА ЛИЦА КАО СУБЈЕКТИ МЕЂУНАРОДНОГ ПОСЛОВНОГ ПРАВА	229
ОДСЕК 1. ПРИВРЕДНА ДРУШТВА И ТРАНСНАЦИОНАЛНЕ КОМПАНИЈЕ	229
1. Предузећа као националне појаве	229
2. Припадност привредних друштава	230
3. Организациони облици	231
4. Транснационалне компаније као посебни облици удруживања предузећа	232
4. 1. Труст	234
4. 2. Картел	234
4. 3. Концерн	235
4. 4. Синдикати	235
4. 5. Конзорцијуми	235
4. 6. Пулови	235
5. Улога транснационалних компанија	235
 ОДСЕК 2. ПРИВРЕДНА ДРУШТВА И ФИЗИЧКА ЛИЦА КАО СУБЈЕКТИ СПОЉНОТРГОВИНСКОГ ПОСЛОВАЊА ПРЕМА ДОМАЋИМ ПРОПИСИМА	236
1. Извори права	236
2. Привредна друштва и друга правна лица	237
3. Физичка лица као субјекти међународног пословног права	238
 ОДСЕК 3. УСЛОВИ ЗА ОБАВЉАЊЕ СПОЉНОТРГОВИНСКОГ ПОСЛОВАЊА	241
ПОДОДСЕК 1. ОПШТИ УСЛОВИ	241
1. Упис у регистар	241
1. 1. Значај уписа у регистар	243
1. 2. Изузеци	243
2. Обавеза чувања угледа у спољнотрговинском пословању	243
3. Контрола спољнотрговинског пословања	244
4. Обавеза обавештавања о пословању са иностранством	245
5. Обавеза вођења евиденције о закљученом спољнотрговинском послу	245
ПОДОДСЕК 2. УСЛОВИ ЗА ОБАВЉАЊЕ СПОЉНОТРГОВИНСКОГ ПРОМЕТА	246
Појам спољнотрговинског промета	246
ПОСЛОВИ ПРОМЕТА РОБЕ СА ИНОСТРАНСТВОМ	247
1. Извоз и увоз робе	247
1. 1. Облици (режим) извоза и увоза	247
1. 2. Остале одредбе о извозу и увозу	254

1. 2. 1. Посебни поступци закључивања уговора о увози или извозу робе	254
1. 2. 2. Поступак и органи за издавање докуменат који прате робу у извозу и увозу	255
1. 2. 3. Извоз и увоз робе ради замене	259
1. 2. 4. Извоз и увоз робе и вршење услуга без наплате и без наплаћивања противвредности извезене и увезене робе	260
2. Промет робе у посебним облицима спољнотрговинског промета	261
ПОДОДСЕК 3. УСЛОВИ ЗА ВРШЕЊЕ УСЛУГА У СПОЉНОТРГОВИНСКОМ ПРОМЕТУ	267
А) УСЛУГЕ ДОМАЋИХ ЛИЦА	267
1. Појам пружања услуга у спољнотрговинском промету	267
2. Посао пружања услуга извођења инвестиционих радова у иностранству	268
3. Уступање инвестиционих радова страном извођачу	270
4. Услуге међународне шпедиције	271
5. Услуге међународног превоза	272
6. Послови поморско-техничких и истраживачких услуга на мору	272
7. Међународни саобраћајно-агенцијски послови	272
8. Туристички послови са иностранством	273
9. Пружање лучких, аеродромских услуга у међународном саобраћају и снабдевање страних превозних средстава	273
10. Услуге организовања међународних сајмова и изложби	274
11. Услуге контроле у међународном промету	274
12. Пружање научно-истраживачких и истраживачко-развојних услуга	275
13. Услуге заступања, сервисирања и држања консигнационог складишта	275
14. Услуге продаје робе у слободним царинским продавницама	277
15. Услуге у слободним и царинским зонама	278
Б) УСЛУГЕ СТРАНИХ ЛИЦА НА ДОМАЋОЈ ТЕРИТОРИЈИ	279
1. Представништва страних лица	279
2. Остале услуге	281
ПОДОДСЕК 4. УСЛОВИ ЗА ПОСЛОВЕ ПРИВРЕМЕНОГ ИЗВОЗА И УВОЗА	281
1. Привремени извоз и увоз робе у лизинг пословима	282
2. Привремени увоз и извоз робе у пословима оплемењивања	283
ПОДОДСЕК 5. УСЛОВИ ЗА ПРИБАВЉАЊЕ И УСТУПАЊЕ ПРАВА ИНДУСТРИЈСКЕ СВОЈИНЕ	284
ПОДОДСЕК 6. ПРИВРЕМЕНЕ МЕРЕ	287
ПОДОДСЕК 7. УСЛОВИ ЗА ОБАВЉАЊЕ ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ У ИНОСТРАНСТВУ	290
1. Појам обављања привредне делатности у иностранству	290
2. Организационо правни облици обављања привредних делатности у иностранству	291
2. 1. Оснивање и рад предузећа у иностранству	291
2. 2. Оснивање и рад представништава у иностранству	295
2. 3. Оснивање и рад заступништава и улагање у страна предузећа	296
3. Обављање банкарских, финансијских и послова осигурања и реосигурања у иностранству	297

ОДЕЉАК 3. ПРАВНИ ОКВИРИ СТРАНОГ ИНВЕСТИРАЊА	299
ГЛАВА VIII МЕЂУНАРОДНИ РЕЖИМ СТРАНИХ ИНВЕСТИЦИЈА	299
1. Појам страних инвестиција	299
2. Директне инвестиције	299
3. Појам страних директних инвестиција у домаћем праву	300
4. Страни директни инвеститор	301
5. Облици директних инвестиција	301
6. Портфолио инвестиције	302
7. Посебни облици страних улагања	303
8. Значај страних инвестиција	304
9. Правно регулисање страних инвестиција	305
9. 1. Национални извори	305
9. 2. Међународни извори	307
9. 3. Извори меког права	308
9. 4. Регионални и билатерални споразуми	310
10. Третман страних инвестиција	312
11. Заштита страних инвестиција и инвеститора	315
11. 1. Право страног улагача на национални третман	317
11. 2. Гаранције у погледу експропријације и накнада штете	318
11. 3. Гаранције у погледу трансфера	320
ГЛАВА IX ПРАВНИ ОКВИРИ СТРАНИХ ИНВЕСТИЦИЈА У СРБИЈИ	323
1. Извори права	323
2. Страно лице	324
3. Појам страних улагања	324
4. Врсте	324
5. Улог	325
6. Услови и ограничења	325
7. Мере подстицаја	326
8. Права страног лица	327
9. Регистрација и евиденција страних улагања	328
10. Врсте уговора	329
ГЛАВА X ПОСЕБНИ ОБЛИЦИ СТРАНИХ УЛАГАЊА	331
1. Концесије	331
1. 1. Настанак и општи појам концесија	331
1. 2. Предмет концесије	332
1. 3. Начин давања концесије	333
1. 4. Правна природа концесионог акта	333
1. 5. Уговор о концесији	334
2. Концесије у домаћем праву	335
2. 1. Извори права	335
2. 2. Правни статус концесија	335
2. 3. Појам концесија	336
2. 4. Предмет концесије	336
2. 5. Рок трајања концесије	338

2. 6. Поступак и начина давања концесије	338
2. 7. Садржина уговора о концесији	340
2. 8. Права и обавезе концесионара	340
2. 9. Концесионо предузеће	341
ОДЕЉАК 4. КАКО ПОСЛОВАТИ НА УНУТРАШЊЕМ ТРЖИШТУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ И САД	343
ГЛАВА XI УСЛОВИ ЗА ПОСЛОВАЊЕ НА УНУТРАШЊЕМ ТРЖИШТУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ	343
ОДСЕК 1. ПРАВНИ РЕЖИМ ИЗВОЗА И УВОЗА	343
1. Инструменти	343
2. Појам и историјат регулисања правног режима извоза и увоза	346
2. 1. Правно регулисање извоза	348
2. 2. Правно регулисање увоза	349
3. Актуелни режим увоза	352
ОДСЕК 2. ПРАВИЛА КОНКУРЕНЦИЈЕ КАО ОКВИР ЗА ПОСЛОВАЊЕ НА УНУТРАШЊЕМ ТРЖИШТУ ЕУ	353
1. Задатак и значај правила о конкуренцији	353
2. Извори права конкуренције	354
ПОДОДСЕК 1. РЕСТРИКТИВНИ СПОРАЗУМИ	357
1. Уопште	357
2. Појам споразума	358
3. Одлуке удружења предузећа	358
4. Договорна пракса	359
5. Општи услови за постојање рестриктивног понашања	360
5. 1. Појам понашања којим се може утицати на трговину између држава чланица	360
5. 2. Појам спречавања, ограничавања или нарушавања конкуренције	361
5. 3. Појам понашања које има за циљ или последицу спречавање, ограничавање или нарушавање конкуренције унутар заједничког тржишта	362
6. Ограничења од примене забрана из члана 81. Уговора о оснивању	362
7. Поступак коришћења дозвољених изузетака	364
8. Регулисање ограничења у вертикалним споразумима према уредби Комисије број 2790/1999.	365
а) Појам дозвољеног вертикалног споразума	366
б) Основне карактеристике усвојених решења	367
9. Забрањени облици картелних споразума	368
а) Споразуми који непосредно или посредно утврђују куповне или продајне цене или друге услове размене	369
б) Споразуми којима се ограничава или контролише производња, пласман, технички развој или инвестиције	370
в) Споразуми којима се дели тржиште или извори снабдевања	371

г) Споразуми који одређују неједнаке услове за исте послове са различитим пословним партнерима, стављајући их на тај начин у неравноправан конкурентски положај	371
д) Споразуми којима се условљава склапање уговора прихватањем додатних обавеза, које по својој природи и трговачким обичајима немају везе са предметом уговора	372
ПОДОДСЕК 2. ЗЛОУПОТРЕБА ДОМИНАНТНОГ ПОЛОЖАЈА	372
1. Уопште	372
2. Постојање доминантног положаја	373
а) Релевантно тржиште	374
б) Релевантно географско тржиште	375
в) Учешће на релевантном тржишту	376
3. Забрана злоупотребе доминантног положаја	376
4. Појавни облици злоупотребе доминантног положаја	377
а) Непосредно или посредно наметање неодговарајуће куповне или продајне цене или осталих услова размене	377
б) Ограничавање производње, пласмана или техничког развоја на штету потрошача	377
в) Примењивање неједнаких услова на исте послове са различитим партнерима, стављајући их на тај начин у лошији конкурентски положај	378
г) Условљавање закључивања уговора прихватањем додатних обавеза, које по својој природи, или према трговачким обичајима, нису у вези са предметом уговора	378
5. Последице повреде одредби чланова 81. и 82. Уговора о оснивању ЕЗ	379
ПОДОДСЕК 3. СПАЈАЊЕ И ПРЕУЗИМАЊЕ ПРЕДУЗЕЋА И ЗЛОУПОТРЕБА ДОМИНАНТНОГ ПОЛОЖАЈА	379
1. Значај концентрација за привредни живот и нужност њиховог регулисања	379
2. Извори права	380
3. Појам концентрација са комунитарном димензијом	381
4. Забрањене концентрације	383
5. Поступак	383
6. Изузеци од примене Уредбе о концентрацијама	384
ОДСЕК 3. ДРЖАВНА ПОМОЋ У ПРАВУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ	385
1. Значај државне помоћи	385
2. Појам државне помоћи	386
3. Недозвољена државна помоћ	390
а) Штетно дејство на интракомунитарну трговину	391
б) Штетно дејство на правила фер или лојалне конкуренције	392
в) Степен неприхватљивог дејства мера државне помоћи	392
4. Дозвољена државна помоћ - дозвољени изузеци	394
5. Поступак за оцену дозвољене државне помоћи	395
5. 1. Систем претходне контроле путем обавештавања Комисије	395
5. 2. Поступак враћања помоћи	396

ОДСЕК 4. СЛОБОДА ОСНИВАЊА ПРЕДУЗЕЋА	397
ГЛАВА XII СПОЉНОТРГОВИНСКИ РЕЖИМ	
СЈЕДИЊЕНИХ АМЕРИЧКИХ ДРЖАВА	399
1. Уопште	399
2. Правна регулатива	399
3. Метод правног регулисања унутрашње и спољне трговине	401
ОДСЕК 1. ПРАВНИ РЕЖИМ УВОЗА	402
1. Царинска регулатива САД	402
2. Антитрустовско право - право картела	402
3. Антидампиншко право и право противмера	403
Споразум о суспензији	405
Висина наметнутих дажбина	406
4. Заштитне клаузуле и клаузуле о ослобађању	407
5. Заштита од нелојалне конкуренције	408
6. Остали прописи	409
ОДСЕК 2. ПРАВНИ РЕЖИМ ИЗВОЗА	410
1. Закон о управљању извозом (<i>Export Administration Act</i>)	411
2. Екстратериторијално дејство контроле извоза	412
3. Поступак добијања извозне дозволе	412
Литература	415